

Haridustoetuse kasutamine valdades ja linnades

Peakontrolör Airi Mikli, auditijuht Tambet Drell

*Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni istung
21.09.2016*

Mida ja keda auditeeriti?

A

2014.a riigieelarvest õpetajate ja kooljuhtide palgaks saadud toetusraha kasutamise vastavust reeglitele

Auditeeritavad: 10 KOVi ja nende 17 kooli

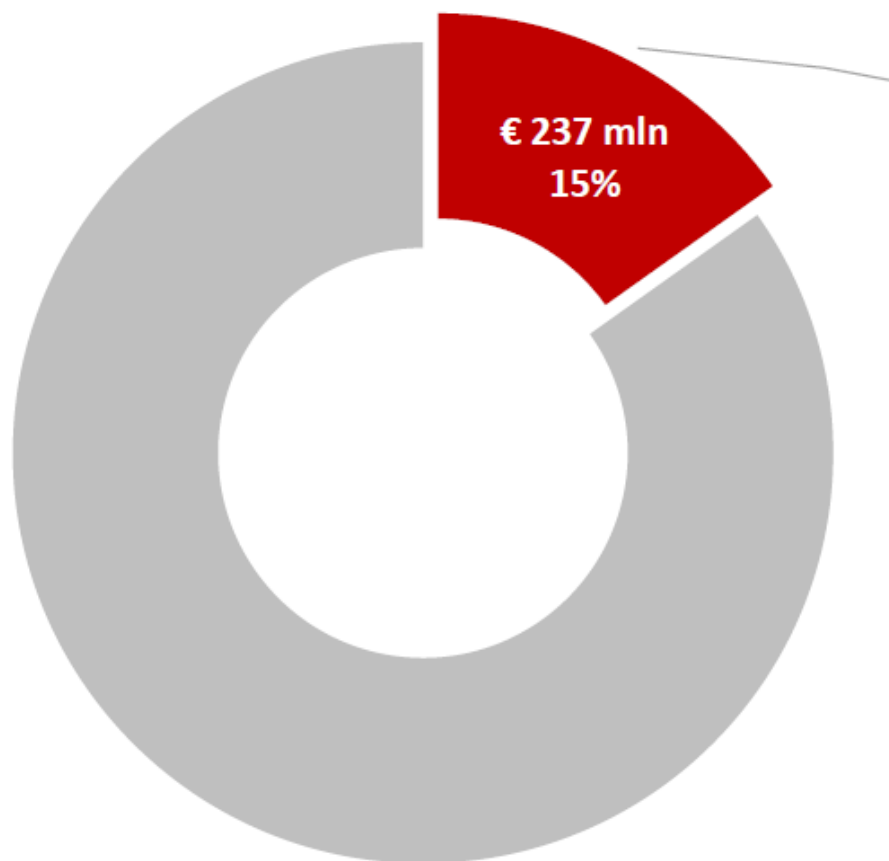
Valik tehti toetuse ja tegeliku palgakulu võrdleva analüüsi põhjal.

B

Haridustoetuse jaotuspõhimõtete ja koolivõrguprogrammi eesmärkide kooskõla

Auditeeritav: Haridus- ja Teadusministeerium

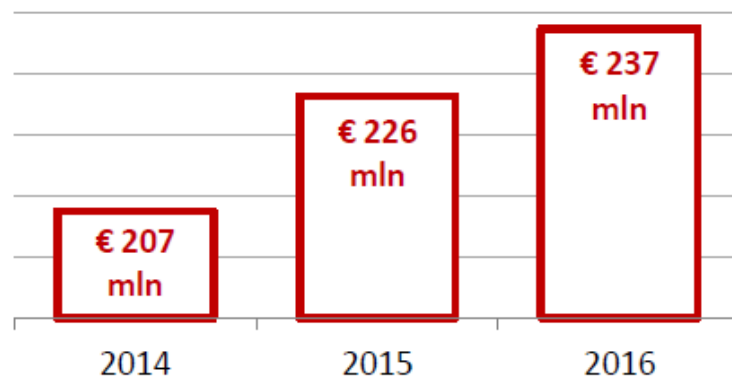
Oluline teada!

Haridustoetus KOVid tulude hulgas 2016

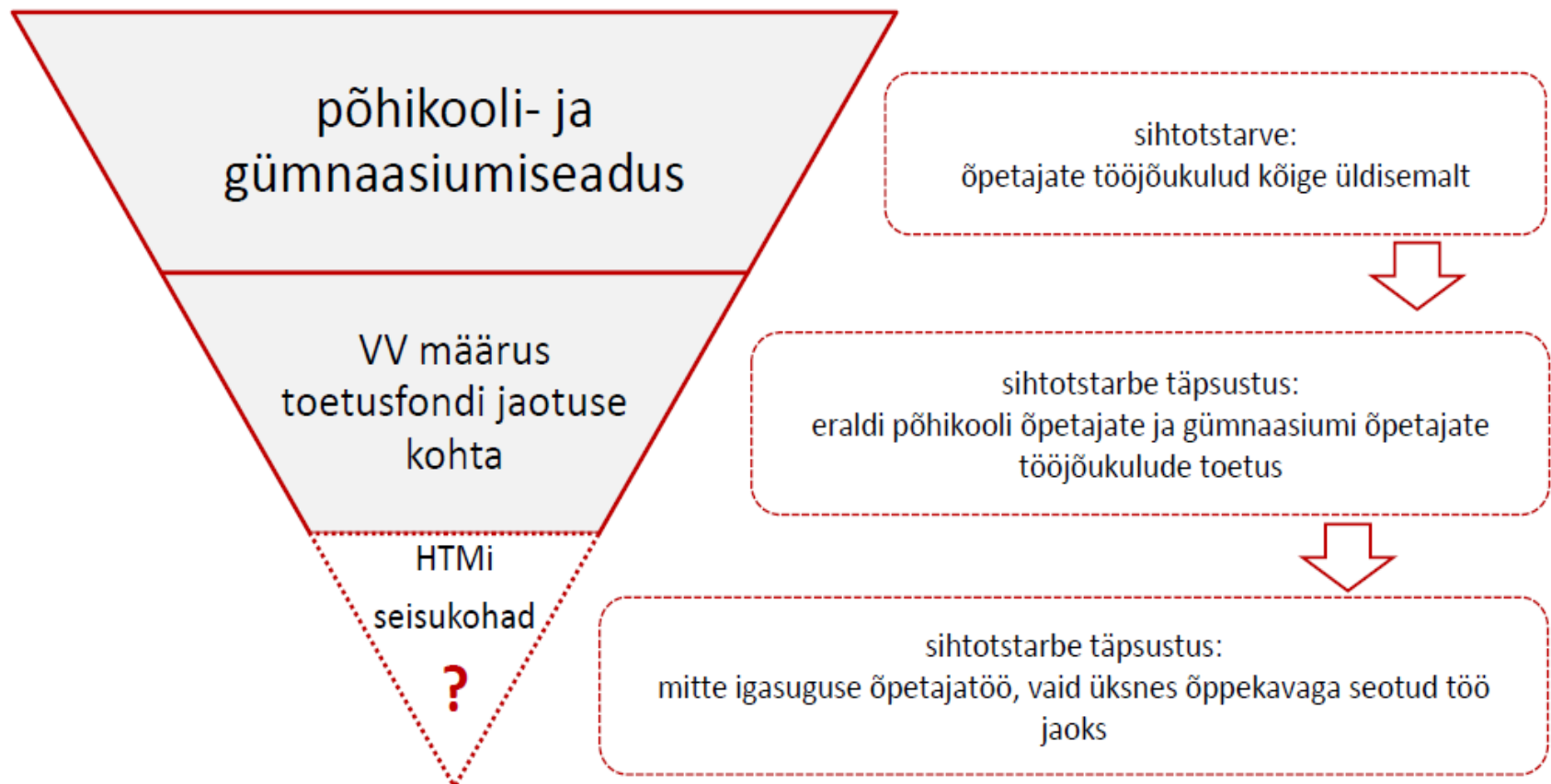
NB! Tegu on suurima riigieelarvelise toetusega KOVidele!

Toetus on viimastel aastatel suurenenud

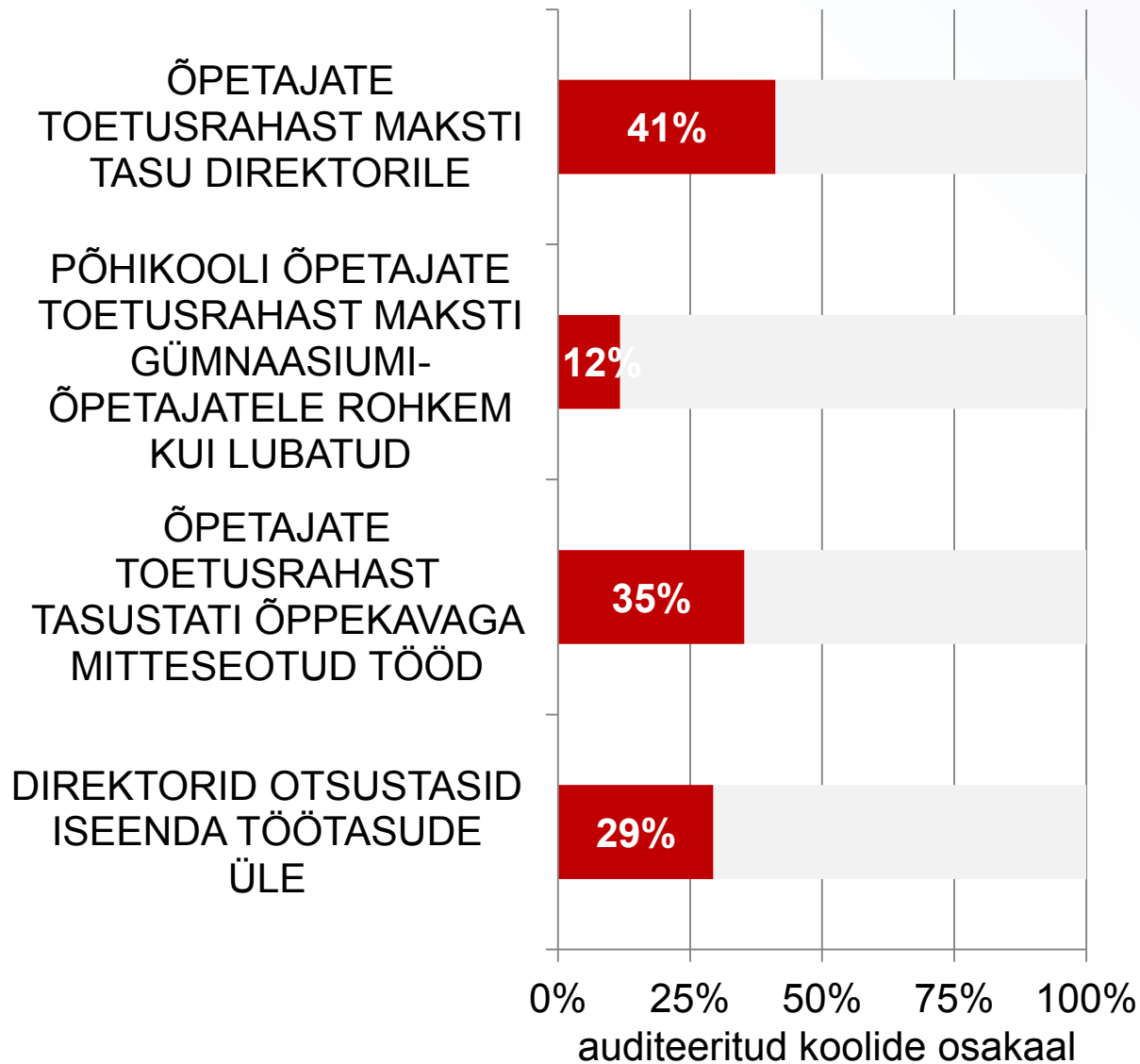

Oluline teada!

Haridustoetusest enamuse moodustab õpetajate tööjõukulude toetus (ca 82%), mille kasutamine on küllaltki rangelt reguleeritud!

Probleemid toetusraha kasutamisel

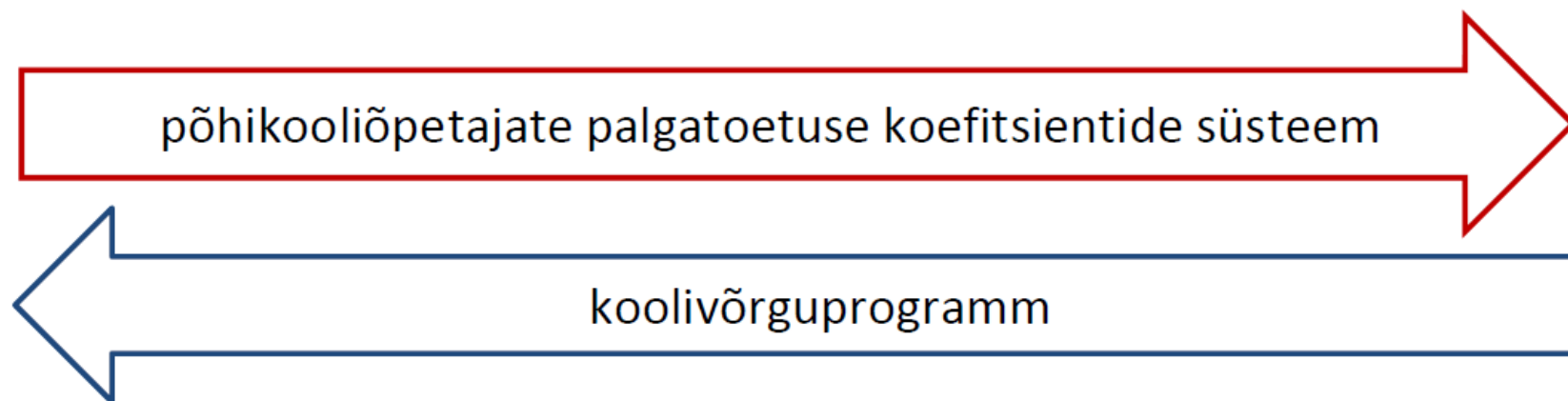
Rikkumistega seotud summad ei olnud siiski suured. Kõige suurem oli probleem Albu vallas, kus direktorile maksti 11% õpetajate toetusrahast.

Üldine järeldus:
Toetusraha kasutamise
etteantud viisil
saadakse pigem
hakkama.

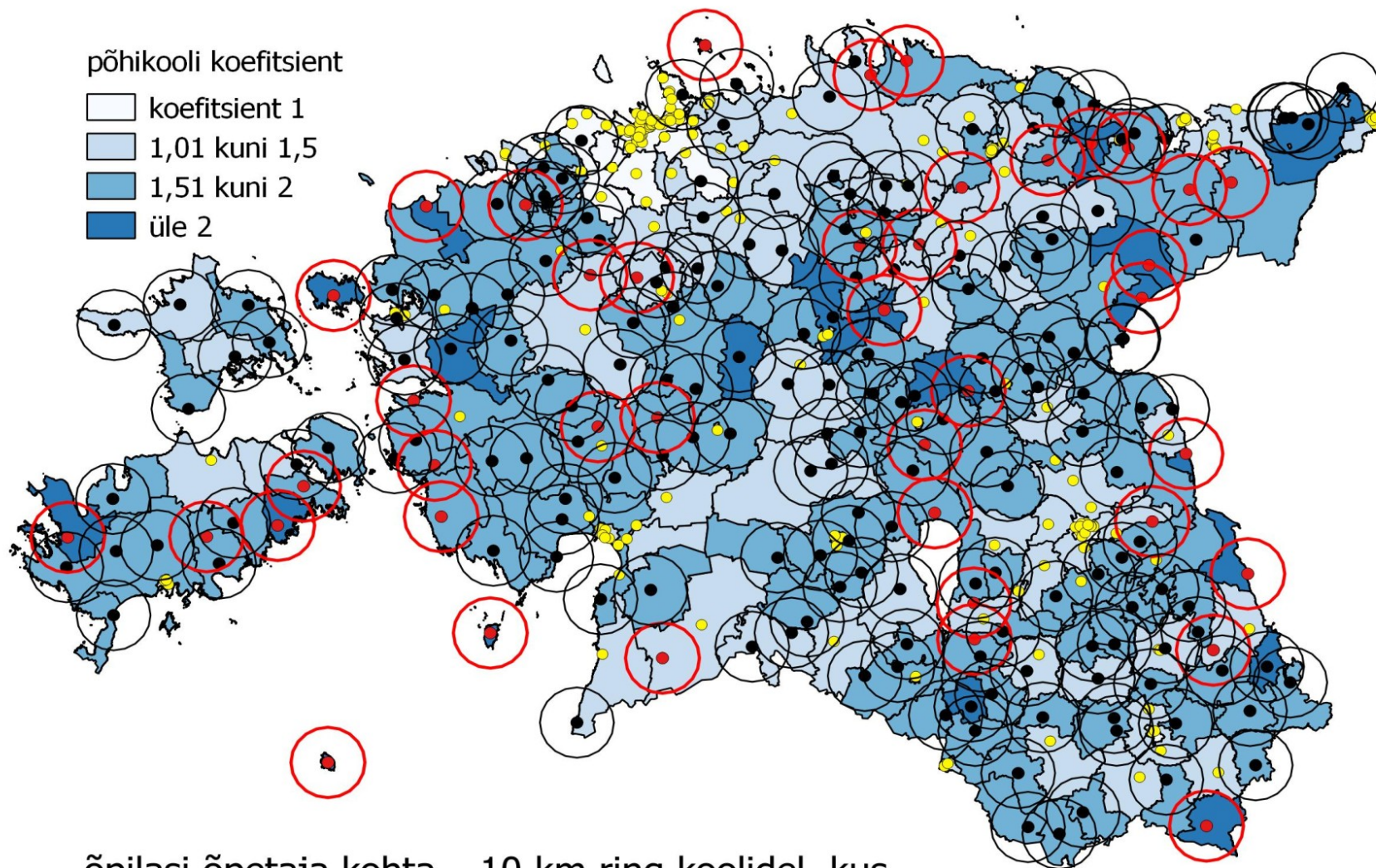
1) Vastanduvate mõjude probleem

TOETAB KOOLIDE SÄILIMIST: Kõrgema koefitsiendi tõttu saavad mõned KOVid õpilase kohta 2 korda enam toetusraha kui teised.

Suurem toetusraha soosib ka n-ö pooltühjade koolide käigushoidmist ja pigem lükkab ratsionaalseid otsuseid koolivõrgu korrastamise osas edasi.

TOETAB KOOLIDE SULGEMIST: Koolivõrguprogrammis suunab riik raha m.h investeeringuteks KOVi põhikoolihoonetesse, et ruumikasutust optimeerida (eeskätt tähendab see koolide arvu vähendamist)

õpilasi õpetaja kohta 10 km ring koolidel, kus ...

- 6 kuni 10
- kuni 5
- 11 ja enam

- 6-10 õpilast õpetaja kohta
- kuni 5 õpilast õpetaja kohta

2) Tugeva kodulähedase põhikooli ebamäärasuse probleem

HTM on välja öelnud, et KOVide toetamisel on üheks eesmärgiks **tugev kodulähedane põhikool**.

Ei ole aga selge: Mida üldse kujutab endast tugev kodulähedane põhikool? Mis seda iseloomustab?

Kuidas väljendub see eesmärk koefitsientidega diferentseeritud toetussummades?

Kas kõik need, kes saavad praegu õpilase kohta suuremat toetusraha, on tugeva kodulähedase põhikooliga?

3) Toetuse liiga kitsa sihtotstarbe probleem

Toetuse sihtotstarve on rangelt ette kirjutatud. Eelkõige tulenevalt soovist tõsta ennaktempos õpetajate palka. **Palgatõusu saab kindlustada muul viisil.**

Toetuse kasutamise jäikusega seondub kaks probleemi:

- A) Vastuolu KOV autonoomia põhimõttega.** Euroopa kohaliku omavalitsuse harta järgi tuleb KOVile tagada ülesanneteks piisavalt raha, kuid ka vabadus otsustada, kuidas seda kogukonna vajadusi arvestades kasutada. Haridustoetuse ehk ca **15% tulude puhul** KOVidel see võimalus puudub.
- B) KOV ei räägi kaasa toetusraha mõistliku kasutuse osas.** Toetusraha saab vaid see, kellel on kool ning see “kanaliseeritakse” läbi KOVi otse kooli. Kas see on põhjendatud? Lõppastmes on oluline haridusteenuse hea kättesaadavus. See ei pea tähendama igal juhul oma kooli pidamist. Mõistlikum võib olla korraldada haridusteenus näiteks koostöös naaberomavalitsusega ja kasutada toetusraha osalt õpilastranspordis. Praegu ei ole see lubatud. Seega **range reguleeritus pigem hoiab tagasi mõistlikke otsuseid koolivõrgu korrastamise osas.**

Soovitused

Soovitused tehti haridus- ja teadusministrile:

- Liikuda järk-järgult haridustoetuse sihtotstarbe kaotamise suunas, et muuta see KOVide sihtotstarbena tulubaasi osaks.
- Vaadata üle senine põhikooli koefitsientide süsteem haridustoetuse jaotuspõhimõtetes. Luua jaotuspõhimõtetega selge seos tugeva kodulähedase põhikooli ja suurema toetusmäära vahel.

Haridus- ja teadusminister soovitustega ei nõustunud.